

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie dobrostanu psów i kotów oraz ich identyfikowalności

(COM(2023) 769 final – 2023/0447 (COD))

(C/2024/3388)

Sprawozdawca: **Maciej Dawid KUNYSZ**

Wniosek o konsultację	Parlament Europejski, 25.1.2024 Rada, 1.2.2024
Podstawa prawna	Artykuł 43 ust. 2, art. 114 i 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego
Data przyjęcia przez sekcję	26.2.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	21.3.2024
Sesja plenarna nr	586
Wynik głosowania (za/przeciw/wstrzymało się)	174/2/7

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) wyraża duże zadowolenie z podjętych przez UE działań na rzecz dobrostanu psów i kotów oraz ich identyfikowalności. Analiza proponowanych przez Komisję regulacji wskazuje na złożoność i wielowymiarowość problemu. Choć wprowadzenie jednolitych standardów i wymogów na poziomie UE jest krokiem w dobrym kierunku, kluczowe będzie zbalansowanie korzyści z wynikającymi wyzwaniami. Współpraca między państwami członkowskimi, zainteresowanymi stronami oraz organizacjami pozarządowymi będzie niezbędna dla skutecznej realizacji celów wniosku i zapewnienia długoterminowych pozytywnych zmian w zakresie dobrostanu zwierząt domowych w Europie.

1.2. Komitet wskazuje, że opracowanie systemów identyfikacji i rejestracji jest kluczowe dla poprawy dobrostanu psów i kotów, ponieważ umożliwi łatwiejsze śledzenie pochodzenia zwierząt i ich historii zdrowotnej. Wprowadzenie jednolitych wymogów w tej dziedzinie w każdym z krajów pomoże w walce z nielegalnym handlem i przyczyni się do lepszego monitorowania przemieszczania zwierząt między krajami UE. Według EKES-u należy rozważyć różne metody identyfikacji, w tym mikroczipy i paszporty dla zwierząt, które zapewnią łatwy dostęp do informacji o zwierzęciu oraz jego statusie zdrowotnym.

1.3. EKES zwraca uwagę, że przedmiotowe regulacje mają znaczący wpływ na rynek zwierząt domowych, gdyż potencjalnie zwiększają koszty dla hodowców i sprzedawców, którzy będą musieli dostosować się do nowych wymogów. Komisja Europejska powinna podjąć wszelkie działania, aby te dodatkowe koszty były postrzegane jako inwestycja w większe bezpieczeństwo i dobrostan zwierząt oraz ochronę konsumentów.

1.4. Rozporządzenie powinno dla konsumentów zwiększyć przejrzystość i pewność co do pochodzenia i stanu zdrowia zakupionych zwierząt, powinno również przyczynić się do wzrostu zaufania do rynku handlu zwierzętami domowymi.

1.5. Nieuregulowany handel psami i kotami prowadzi do licznych problemów, w tym z dobrostanem zwierząt, ryzykiem zdrowotnym dla ludzi i zapewnieniem konkurencyjności na rynku wewnętrznym Unii. Wnioskowane regulacje muszą mieć na celu ograniczenie nielegalnego handlu poprzez wprowadzenie ścisłych wymogów dla hodowców i sprzedawców, w tym wymogów dotyczących licencji, rejestracji oraz spełniania określonych standardów dobrostanu, jak np. obowiązkowej kastracji, która jest jedynym trwałym rozwiązaniem pozwalającym zmniejszyć liczbę niebezpiecznych zwierząt domowych. Dodatkowo, poprawa przejrzystości i śledzenie pochodzenia zwierząt muszą mieć na celu ochronę konsumentów przed nieświadomym zakupem zwierząt z nielegalnych źródeł. EKES wnosi o ustalenie minimalnych przepisów dotyczących kar nakładanych w przypadku naruszeń przepisów rozporządzenia.

1.6. Komitet zaleca, aby w procesie wdrażania nowych przepisów szczególną uwagę poświęcono wsparciu i edukacji dla hodowców oraz sprzedawców, aby ułatwić adaptację do nowych wymogów.

1.7. EKES wskazuje na potrzebę wzmocnienia współpracy międzynarodowej w zakresie wymiany informacji, najlepszych praktyk oraz wspólnych operacji mających na celu zwalczanie nielegalnego handlu zwierzętami. Kluczowe będzie tutaj zaangażowanie INTERPOLU, organizacji pozarządowych oraz sieci społecznościowych.

1.8. Ponadto EKES wskazuje, że kluczowe będzie zapewnienie odpowiednich zasobów dla systemów identyfikacji i rejestracji, aby były one skuteczne i dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron.

1.9. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek, którego celem jest zapewnienie, by wszystkie psy i koty w UE cieszyły się wysokim poziomem dobrostanu i były odpowiednio identyfikowane i rejestrowane, co ułatwi ich śledzenie oraz zapobieganie nielegalnemu handlowi i zjawiskom takim jak przemyt. Inicjatywa ta, zdaniem EKES-u, odzwierciedla również potrzebę ochrony konsumentów przed ryzykiem związanym z zakupem zwierząt z nielegalnych źródeł – zwierzęta te mogą być chore lub nieodpowiednio traktowane.

2. Kontekst

2.1. Z biegiem lat narastają obawy społeczne dotyczące etycznego traktowania zwierząt. Dobrostan zwierząt jest przedmiotem zainteresowania politycznego od kilkudziesięciu lat ⁽¹⁾. Przepisy dotyczące dobrostanu zwierząt gospodarskich obejmują bardzo rygorystyczne ramy dotyczące dobrostanu w gospodarstwie, podczas transportu i uboju ⁽²⁾ i często opierają się na dowodach opartych na badaniach ⁽³⁾.

2.2. Jednakże w przypadku kotów i psów regulacje prawne na całym świecie rozwijają się wolniej, zarówno pod względem poruszanych tematów, jak i specyfiki. W regionach takich jak Stany Zjednoczone i stan Nowa Południowa Walia w Australii ustawodawstwo określa minimalne wymagania dotyczące trzymania psów i kotów oraz codziennego obchodzenia się z nimi. W rzeczywistości w większości przypadków ustawodawstwo plasuje się pomiędzy ogólnymi przepisami dotyczącymi przeciwdziałania okrucieństwu i dobrostanem zwierząt ⁽⁴⁾.

2.3. W Europie ustawodawstwo skupia się wyłącznie na kontroli transportu i weterynarii, co sprawia, że wszystkie pozostałe aspekty dobrostanu zwierząt domowych są do tej pory monitorowane w ramach krajowego systemu regulacji, który różni się w zależności od kraju.

⁽¹⁾ Bayvel, A.D., Cross, N., *Animal welfare: a complex domestic and international public policy issue—who are the key players?* Journal of Veterinary Medical Education, (2010) 37:3–12. doi: 10.3138/jvme.37.1.3 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20378871/>

⁽²⁾ Caporale, V., Alessandrini, B., Dalla Villa, P., Del Papa, S., *Global perspectives on animal welfare: Europe*. Scientific and Technical Review, (2005) 24:567–77. doi: 10.20506/rst.24.2.1594 <https://doc.woaah.org/dyn/portal/index.xhtml?page=alo&aloId=30460>

⁽³⁾ Grandin, T., *Special report: maintenance of good animal welfare standards in beef slaughter plants by use of auditing programs*, Journal of the American Veterinary Medical Association, (2005) 226:370–3. doi: 10.2460/javma.2005.226.370 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/15702685/>

⁽⁴⁾ Andersen, S.S., Meyer, I., Forkman, B., Nielsen, S.S., Sandøe, P., *Regulating companion dog welfare: a comparative study of legal frameworks in western countries*, Animals (2021) 11:1660. doi: 10.3390/ani11061660 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/34199669/>

2.4. Koty i psy odgrywają znaczącą rolę w codziennym życiu ludzi i są uważane za członków rodzin, zapewniających nie tylko towarzystwo, ale także źródło uczuć i przywiązania emocjonalnego ⁽⁷⁾. Psy rozszerzyły swoją rolę z bycia towarzyszami na pomaganie jako przewodnicy i asystenci osobom z niepełnosprawnościami ⁽⁸⁾.

2.5. Ponieważ zwierzęta odgrywają kluczową rolę w zapewnianiu towarzystwa, zmieniający się styl życia i wymagania ludzi mogą zaszkodzić ich dobrostanowi ⁽⁷⁾. Wydaje się łatwo założyć, że zwierzęta domowe są traktowane z szacunkiem jako zwierzęta towarzyszące i zapewniony jest ich „dobry dobrostan” jednak nie ma zbyt wielu dowodów potwierdzających to przekonanie. W rzeczywistości pomimo tego założenia nadal istnieją poważne obawy dotyczące dobrostanu zwierząt domowych ⁽⁸⁾.

2.6. Unia Europejska od dawna angażuje się w poprawę dobrostanu zwierząt, co znajduje odzwierciedlenie w licznych regulacjach i inicjatywach. W kontekście rosnącej świadomości społecznej na temat warunków życia psów i kotów, a także zwiększającej się liczby tych zwierząt trzymany jako zwierzęta domowe w Europie wnioski dotyczące ich dobrostanu, identyfikowalności oraz handlu nimi ma na celu ujednoczenie i wzmocnienie istniejących ram prawnych.

3. Uwagi

3.1. Jednym z największych problemów zagrażających dobrostanowi psów i kotów jest przeludnienie i obciążenie schronisk dla zwierząt, głównie z powodu porzucania zwierząt i niedokonywania kastracji. W USA w 2019 r. odnotowano ponad 3,5 mln wpisów do schronisk (w tym zarówno psów, jak i kotów). W Europie nie ma obecnie oficjalnych danych na temat liczby psów i kotów w schroniskach, ale szacuje się, że ogółem jest około 100 milionów porzuconych zwierząt domowych, w tym nie tylko tych w schroniskach, ale także bezdomnych psów i kotów.

3.2. Bezpańskie psy stanowią poważny problem na kilku obszarach Europy Południowej i Wschodniej oraz poważne zagrożenie dla zdrowia publicznego – zwiększa się ryzyko agresji wobec ludzi i innych zwierząt gospodarskich oraz przeniesienia wścieklizny. Jedynym zrównoważonym podejściem do zmniejszenia liczby bezpańskich psów jest wprowadzenie lub egzekwowanie obowiązkowej polityki w zakresie kastracji zwierząt w schroniskach i zwierząt nierasowych, których właścicieli można zidentyfikować.

3.3. Ważnym obszarem budzącym obawy w zakresie dobrostanu zwierząt jest hodowla psów i kotów ras brachycefalicznych z brachycefaliczną (skróconą, spłaszczoną) strukturą głowy, co również budzi wątpliwości etyczne ze względu na powiązane problemy zdrowotne.

3.4. Na przestrzeni ostatnich lat nastąpił alarmujący wzrost otyłości u zwierząt domowych, głównie z powodu ograniczonego dostępu do ruchu i ze względu na nadmierne spożycie żywności, co skutkuje poważnymi problemami zdrowotnymi. Znaczna liczba właścicieli psów błędnie uważa, że nadwaga jest idealna dla ich zwierząt. Z drugiej strony niektórzy właściciele zwierząt domowych są zainteresowani karmieniem zwierząt dietą roślinną, ale diety wegetariańskie i wegańskie uznano za przeciwwskazane u kotów. Wreszcie, niekiedy ludzie antropomorfizują zwierzęta, przypisują im swe cechy, emocje lub intencje, a taka postawa, zdaniem EKES-u, może również zagrazić dobrostanowi zwierząt domowych.

⁽⁷⁾ Albert, A., Bulcroft, K., *Pets, families, and the life course*, Journal of Marriage and Family (1988) 50:543. doi: 10.2307/352019 <https://www.jstor.org/stable/352019?origin=crossref>

⁽⁸⁾ Rodriguez, K.E., Greer, J., Yacilla, J.K., Beck, A.M., O'Haire, M.E., *The effects of assistance dogs on psychosocial health and wellbeing: a systematic literature review*, PLOS One (2020) 15:e0243302. doi: 10.1371/journal.pone.0243302 <https://journals.plos.org/plosone/article?id=10.1371/journal.pone.0243302>

⁽⁷⁾ Sonntag, Q., Overall, K., *Key determinants of dog and cat welfare: behaviour, breeding and household lifestyle*, Scientific and Technical Review (2014) 33:213–20. doi: 10.20506/rst.33.1.2270 <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25000794/>

⁽⁸⁾ Ascione, F.R., Shapiro, K., *People and animals, kindness and cruelty: research directions and policy implications*, Journal of Social Issues (2009) 65:569–87. doi: 10.1111/j.1540-4560.2009.01614.x <https://spssi.onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1540-4560.2009.01614.x>

3.5. Zdaniem EKES-u rozwój zintegrowanych systemów identyfikacji powinien przyczynić się do implementacji jednolitych technologii i procedur służących identyfikacji i rejestracji psów i kotów w Unii Europejskiej. EKES wskazuje, że takie systemy powinny mieć na celu ułatwienie śledzenia pochodzenia zwierząt, ich historii zdrowotnej oraz właścicieli, co jest kluczowe dla poprawy dobrostanu zwierząt, walki z nielegalnym handlem i zwiększenia odpowiedzialności hodowców oraz sprzedawców. Zintegrowane systemy identyfikacji powinny również wspierać wymianę danych między państwami członkowskimi, a przez to ułatwiać transgraniczną współpracę w zakresie ochrony zwierząt. Implementacja takich systemów wymaga współpracy na różnych poziomach administracji, jak również zaangażowania zainteresowanych stron, w tym organizacji pozarządowych i sektora prywatnego.

3.6. EKES zwraca uwagę, że standaryzacja wymogów dotyczących dobrostanu powinna mieć na celu zapewnienie jednolitych i wysokich standardów opieki nad zwierzętami w całej Unii Europejskiej. Wymagać to będzie od Komisji Europejskiej oraz krajów członkowskich opracowania szczegółowych przepisów, które określą minimalne warunki życia, żywienia, opieki weterynaryjnej, w tym uregulowania dotyczące kastracji, oraz ochrony przed chorobami i nadużyciami. Wdrożenie takich standardów ma na celu nie tylko poprawę jakości życia zwierząt, ale również wspieranie odpowiedzialnej hodowli i handlu oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się chorób.

3.7. EKES wskazuje na potrzebę opracowania programów wsparcia finansowego i doradczego dla małych hodowców, aby umożliwić im dostosowanie się do nowych regulacji bez narażania na szwank ich działalności. Programy te powinny obejmować dotacje, ulgi podatkowe oraz dostęp do szkoleń i zasobów edukacyjnych.

3.8. Komitet wskazuje, że organizacje pozarządowe mogą odgrywać kluczową rolę w promowaniu i wdrażaniu zmian w zakresie ochrony dobrostanu psów i kotów, jak sugeruje dokument. Ich działania mogą obejmować: prowadzenie kampanii edukacyjnych, wspieranie badań i rozwoju w zakresie najlepszych praktyk opieki nad zwierzętami, współpracę z organami rządowymi w tworzeniu i egzekwowaniu przepisów oraz uczestnictwo w tworzeniu systemów identyfikacji i rejestracji zwierząt. Rekomenduje się również, by wskazywać na konieczność angażowania NGO w działania międzynarodowe mające na celu zwalczanie nielegalnego handlu zwierzętami oraz w promowanie globalnej współpracy.

3.9. Niezbędnym jest zwiększenie odpowiedzialności cyfrowych platform sprzedaży, wprowadzenie regulacji i mechanizmów nadzoru, które zobowiążą te platformy do weryfikacji tożsamości sprzedawców, pochodzenia oferowanych zwierząt oraz do przestrzegania istniejących przepisów krajowych z zakresu dobrostanu zwierząt, takich jak przepisy dotyczące kastracji. Platformy powinny również zapewniać, by ogłoszenia sprzedaży spełniały ustawowe wymogi dotyczące dobrostanu i identyfikowalności zwierząt. Platformy mogłyby być zobowiązane do usuwania ogłoszeń niezgodnych z prawem oraz do współpracy z organami ścigania w celu zwalczania nielegalnego handlu zwierzętami. Takie działania mogą znacząco przyczynić się do poprawy ochrony zwierząt oraz zwiększenia bezpieczeństwa i wiarygodności transakcji online.

Bruksela, 21 marca 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE